

Julka

Kemi 1974-09-20

LAPIN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS RY

Jäsentiedote VII/1974

JÄSENPIILANNE

Yhdistyksemme jäsenmäärän kasvu on ollut nopeampaa kuin useimmissa muissa lintutieteellisissä yhdistyksissä. Tämän jäsentiedotteen päiväyteen mennessä on yhdistykseemme liittynyt 87 henkilöä. Näistä 34 lukeutuu Kemin, Tornion ja Pellon nuorisosaostoihin. Vaikke jäsenmäärä on karttunut suotuisasti, niin kuntakohdainen jakauma on edelleen surkea: esim. Ylitornion, Muonion, Kolarin, Inarin ja Sodenkylän kunnista ei ole ainuttakaan jäsentä. Toisaalta taas Simon ja Tornion väliseltä, suhteellisen pieneltä alueelta on jäsenkunnasta reippaat 2/3.

Yksi läänke tilanteen korjaamiseen on yhdistykseemme entistä tehokkaampi tunnetuksi tekeminen - tarvitaan lehtikirjoittelua ja yhteydenottoja "opinajoissa" työskenteleviin ja tietysti myöskin nykyisen jäsenkunnan propogandaa.

SYYSKOKOUKSESSA TAPAHTUNUTTA

Yhdistykseemme syyskokous pidettiin 1974-09-07 Pellon peruskoulun yläasteen tiloissa. Kokouksesta muodostui yleisömenestykseltään paras tähänastisista - kaikkiaan 30 jäsentä oli saapuvilla.

Kokouksen kaksi merkittävintä aikaansaannosta olivat päätökset uudistaa havaintojen keruu ja ruveta julkaisemaan vuosikirjaa tai sellaiseksi katsottavaa julkaisua. Ensimmäinittu asia konkreetisoitiin muodostamalla havaintojen keruun suunnittelusta vastaava työryhmä. Tähän valituiksi tulivat Pentti Rauhala ja Juhani Jaakkola Kemistä, Hannu Huhtala Torniossa ja Jorma Halonen Pellossa. Syyskokouksen asti käytössä olleesta ATK-systeemiä keskusteltiin ja johtokunnan esityksestä systeemi päätettiin romuttaa. ATK:n käyttö havaintojen keruussa todettiin pahasti ontuvaksi, koska kenelläkään ei ole aikaa koodaamiseen ja toisaalta virhemahdollisuudet, etenkin nuorimpia jäseniä ajatellen, ovat suuret. Menetelmän yhdistykseemme ATK-systeemi todettiin kylläkin onnistuneeksi.

Edellä mainittu työryhmä on jo ehtinyt aikaan saamaan uuden havaintolomakkeen, jonka koeajo suoritetaan tämän syksyisillä lintuhavainnoilla. Lomake on suunniteltu ns. yleislomakkeeksi, joka on tarkoitettu kaikkien muiden paitsi joukkohavainnointien kirjaimiseen ja on täysin selväkielinen, joten sen täyttö pitäisi sujua nopeasti. Havaintolomakkeeseen on valmiiksi painettu ohjeet kirjausten suorittamisesta. Uuden lomakkeen käyttööön liittyviä asioita selvitetään kuitenkin vielä tarkemmin toisaalla tässä jäsentiedotteessa.

Vuosijulkaisu-käyttöönsä siirtyminen todettiin yksimielisesti perustelluksi, koska monisteina jaettavia katsauksia, tutkimuksia tms. eivät lähekkään kaikki lue ja niiden selailu myöhemmin joitakin tietoja halutessa on hankalaa. Vuosijulkaisun avulla on lisäksi hyvä tehdä yhdistystä tunnetuksi (mikäli saadaan edustava sellainen) ja jäsenmaksus vastaan jaettava julkaisu innostaisi etenkin nuorempaa jäsenkuntaa.

Syyskokous valitsi em. asiaa toteuttamaan toimituskunnan, jonka työstä johtaa varapuheenjohtaja Aimo Komonen Rovaniemeltä, kuina jäsenenään sihteeri Juhani Jaakkola ja koululainen Juha Ylimannu.

Vuosijulkaisuun tulevia aiheita todettiin olevan jo nyt varsin runsaasti näköpiirissä. Tällaisia ovat m.m. kevät- ja syysmuuttokatsaukset, talvilinnustuselitys, päivä- ja yöpetolintujutut, erikoistutkimukset (m.m. kolopesijäistä), rengastusyhteenvedot

riistalinnustokatsaus ja esim. rariteetteja (harvinaisuudet) selvittelevät jutut. Esitettiin lisäksi, että vuosijulkaisuun olisi mahdollisuus sisällyttää kaunokirjalliseen tyyliin tehtyjä kirjoitelmia. Jäsenet - alkakaapa jo nyt hiomaan kyniänne ja varatkaa muutama ilta kirjoitusten laatimiseen ?

Syyskokouksessa oli muina asioina esillä mm. Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto ry:ltä tullut Lintumies-lehteä koskeva kysely, sekä samalta taholta tullut muuttokysely kaavakkeineen. Esinmainituksessa asiassa päädyttiin kannattamaan nykyistä toimintakuntaa, ilmestymistiheyttä (4 numeroa vuodessa) ja ulkoasua. Niin ikään päätettiin ehdottaa, että faunistisen ja fenologisen aikojen julkaiseminen tulisi järjestää niin, että kunkin aluevastaavan (osa jaettu 22 lintuhavaintojen keräysalueeseen) raportti julkaistaan sellaisenaan ja siten, ettei tapahtuisi yli 3 kk:n viivästymistä. Edelleen päätettiin ehdottaa painatuspaikaksi Tampereen seutua, koska siellä ovat tunnetusti maamme edullisimmat kirjapainot. Muuttokyselyyn liitetyt kaavakkeet jäivät ajanpuutteen vuoksi tarkemmin käsittelemättä - periaatteena hyväksyttiin kuitenkin vastata muuttokyselyyn.

Syyskokouksessa saatiin lisäksi kuulla Suomen Lintuatlas-projektin edistymisestä toimielueellamme. Aimo Komonen totesi ruutuja olevan "työn alla" yli 30, joten alkuun on päästy tässä vähintään viisi vuotta kestävässä linnustokartoituksessa. Aluevastaavasti laskettuja 10 x 10 km ruutuja on mm. Simossa, Kemissä, Torniossa, Rovaniemellä ja Pellossa. Yhdistyksestämme työhön on osallistunut parieen kymmentä henkilöä.

Koska Lintuatlas-projekti on monelle jäsenollemme tuntematon on syytä hieman valaista asiaa. Atlas-projektin päämääränä on tasaisesti yli maan levittäytyvään tutkimusruudukkoon pohjautuva lintujen levinneisyyskartta. Useimmissa maissa tutkittavien ruutujen koko on 10 x 10 km - näin myös meillä. Tarkoituksena ei ole arvioida lintujen runsautta tai parimääriä, vaan havainnoitsija kentällä pyrkii ainoastaan toteamaan, esiintyykö tietty laji ruudulla pesivänä vai ei. Tämä ilmaistaan vartavastieille kaavakkeille eri varmuusastein, jossa 01 merkitsee, että laji on havaittu ruudussa pesimisajana ja varmuusasteen lisääntyessä numero suurenee niin että luku 20 osoittaa nähdyn muna- tai poikaspesän. Tämä nykyä kerätään atlastiedot kaikista yhtenäiskoordinaatiston 10 x 10 km:n ruuduista. Atlas-projektiin mukaan haluavia pyydetään kääntymään Aimo Komosen puoleen (os. Vanamo-
katu 11 A 20), joka on yhdistyksemme aluevastaava.

Syyskokouksen päätteeksi käytiin Jorma Halosen johdolla Pellonjärvellä. Koska järven vesi oli tavallista korkeammalla jäi retken linnustollinen anti melko vaatimattomaksi - matalan veden aikaan lietteillä on runsaasti mm. kahlajia. Retkestä ei kuitenkaan muodostunut pelkkä kuntolenkki, sillä Jorma Halonen esitteli lintujen verkkopyyntiä. Tämä oli useimmille mukana olleille ennen näkemätöntä - rengastuksen lisäksi saatiin havainto-opetusta lintujen puunnituksesta, siiven mittauksesta ja siipikävion lukemisesta.

SYYSMUUTON JOUKKOHAVAINNOINTI

Järjestettiin syyskokouksen jälkeisenä päivänä. Sen verran kentältä on tihkunut tietoja, että ainakin 7 havaintopistettä (Kemi mlk 1, Tervola 1, Tornio 3, Pello 1 ja Sallan Ahvenselkä 1) oli mihitettyinä tuona säsuhteiltaan (ainakin merenrannassa) heikkona päivänä.

Muuttavia petolintuja nähtiin verraten vähän - kaikista pisteistä yhteensä n. 40. Hanhiämuutti vain Ahvenselällä. Kurkia näkyi vain sisämaan pisteissä, kaikkiaan kolmisen kymmentä.

Pikkulintuja muutti melko vähän sisämaan pisteiden kautta, mutta Torniossa pantiin merkille mahtava muuttovyöry: tuhansia järpeippoja ja muitakin pikkusiivekkäitä runsaasti - kaikkiaan Tornion pisteissä laskettiin yli 10 000 pikkulintua ja variksiakin nähtiin parisen tuhatta. Toivon mukaan kaikkien havaintopisteiden aineisto saadaan kerätyksi vuosijulkaisuun tulevaa katsausta varten.

UUSI HAVAINTOLOMAKE

Yhdistys on painattanut 1000 kpl uutta havaintolomaketta. Niinkuin edellä jo todettiin on lomake tarkoitettu ns. yleiskaavakkeeksi, johon merkitään kaikki kenttähavainnot joukkohavainnoiteja lukuunottamatta. Merkinnot on syytä tehdä tuoreeltaan ja tämän syksyn aiemat lintuhavainnot (myöskin muuton alulta kesäkuulta) olisi järkevinä hetimiten poimia havaintovihkoista kaavakkeille. Kaavake on retkeilijäkohtainen ja ryhmässä maastossa liikkuttaessa on sovittava siitä, kuka suorittaa kirjaukset lomakkeelle. Tällöin on syytä merkitä lajin kohdalle ruksi (kannattaa tuskin muulloin kun harvinaisuuksien ollessa kyseessä) ja selittää lomakkeen kääntöpuolella tarkemman kuvauksen lisäksi mukana olleiden nimet.

Havaintolomakkeessa on erikseen sarakkeet uroksia, naaraita, pareja, vanhoja (melkein kaikki keväällä nähdyt), nuoria (huom. esim. naaraspukuiset sinisuohaukat voivat syksyllä olla yhtä hyvin nuoria) ja yksilöitä varten. Viime mainittua saraketta käytetään silloin kun edellä mainittuja ei tunneta tai niistä ei olla varmoja. Edellä luetteluihin sarakkeisiin tulee merkitä tietyistä havaintopisteistä laskettujen lajien yksilömäärien summa ja ajan kohta tai aikaväli milloin linnut todettiin. Kuitenkaan ei tule yhdistää kaikkia jyrkästi muuttosuunnaltaan poikkeavia yksilöitä. Esimerkki kirjauksesta:

laji	pvm.	♂	♀	... ad	juv	yks	.....	akt
Cir cya	13.9	11-12	13.15-14			19.20		
		5	6			1		muutt. SE
but but	1.10					2.15-13.20		p 3 yks m S - SE
						24		

Yksittäisissä tapauksissa ei tavallisten lajien ollessa kyseessä kannata merkitä kellonaikaa. Aktiivisuus-sarakkeessa pelkillä ilmaisuunnalla varustettu havainto tulkitaan muuttavaksi. Tässä sarakkeessa voi käyttää muutenkin lomakkeessa mainitsemattomia lyhennyksiä kunhan ne on sitten selitetty lomakkeen kääntöpuolella.

Jokainen havainto varustetaan jollakin koodinumeroista 1-12. Jäsenkunnalle on toimitettu luettelot lajeista, joista kerätään kaikki havainnot (koodi 6). Tavallisimmista lajeista jää ainakin innokkailta retkeilijöillä huomattava osa lomakkeen ulkopuolelle - huomaa kuitenkin koodit 1 - 5. Kaavakkeet tulee lähettää syysmuuton osalta tämän vuoden marraskuun loppuun mennessä Onni Ylimäenille (os. Keisaari, Tornio 2)

LINNUHAVAINTOJA

Phalacrocorax carbo 9.9 32 yks. Naamijoella ja 33 yks Peijlossa, sekä 31 yks. Lempeässä Tornionjoella - kaikki muuttavia.
Haliaetus albicilla 12.9 1 ad. Tornion Pirkkiössä → SW
Falco vespertinus 10.9 1 ♂ Torniossa, Putaan lukion tv-antennissa.
Upupa epops 17.9 1 yks. Tornion Oxössä.